

Aspaldiko moldeen gaurkotzea

‘Aekantuz’ eta ‘Nafarroa, hitza dantzan’ diskoetan lehenagoko soinuak era modernoak musikatu dituzte

Bi disko, bi istorio: Irrintzi euskaltegiko laguntzaileena eta Nafarroako bertsolariena. Finean gauza bera egin dute: aspaldiko moldeak gaurkotu. Euskaltegikoan, Aekantuz-en, herri kanten eta euskal kantarien abesti zaharren bertsio modernoa egin dute. Bertsolarien diskoan, berriz, Nafarroa, hitza dantzan izenekoan, antzinako bertsolaritza doinuetatik abiatuta, gaurko bertsolari eta musikariek kanta berriak egin dituzte.

A EKANTUZ, EUSKALTEGIKO DISKOA. IRUÑEKO Donibane auzoan dagoen AEK-ko Irrintzi euskaltegian, matrikulazioen beherakadari hobekien eutsi dion Nafarroako euskaltegi dinamikoan, aspalditik zebilen musikarekin zer edo zer egiteko mamua.

Ikusita euskaltegitik hainbat musikari pasatu dela, azkenean, era modernoan musikaturiko aspaldiko herri abestiez osaturiko disko bat egitea otu zitzaion euskaltegiaren inguruan lanean ari den jende multzo bati. Donibaneko Irrintzi euskaltegiko laguntzaileak izena paratu diote jende multzo horri: «Ikasleak, ikasle ohiak, irakasleak, irakasle ohiak eta inguruan dabilzan pare bat lagun. Hamar bat denetara», azaldu du Asier Biurrunek, diskoaren bultzatzaileetako batek.

Euskaltegiko diskoa

Argi gera bedi diskoa, berez, Irrintzi euskaltegiko laguntzaileek atera dutela, baina AEKri eta horren inguruan mugitzen diren guzietan diotela.

«Hartu genituen gure abesti liburu zahar guziak, eta egin genuen herri abestien zerrenda», dio Biurrunek. «Era berean, deitu genien euskaltegitik pasatutako musika talde guzietan. Batzuek baietz erran zuten, eta bertze batzuek ezetz, ezin zutela, bai bertze disko batean parte hartzen ari zirelako, bai beren proiektua lantzen ari zirelako. Talde piloaren hitz egin genuen. Lana hartu genuen horretan. Izan ere, guk atera nahi genuen zer-bait polita, duina. Eta, horretarako, deika eta deika ibili behar duzu, bertenaz ez dago modurik». Koma, Leihotikan eta Zirikatu taldeek baietza eman zioten. Ez, orde, Skalarriak eta Hemendik At! taldeek, orduantxe bertsolarien diskoan parte hartzen ari baitziren.

Bertsolarien diskoa

Nafarroa, hitza dantzan, bertsolarien diskoa. Iñigo Ibarra bertsolariaren buruan ere aspaldi zebilen Nafarroako bertsolari eta musikariek zer edo zer egiteko asmoa. «Hasi ginen hitz egiten zenbait musika talderekin», azaldu du Ibarrak. «Eta ikusiz oso jarrera ona zegoela, Gor disketxera jo genuen, taldeok bertakoak zirelako. Bertsosale Elkartearen oniritzia lortu eta gero, Joxema Leiza eta biok hasi ginen lana koordinatzen».

Asier Biurrun

‘Aekantuz’

«Zenbait taldek duela 30 urteko euskal kanten bertsioa egin dute. Azken batean, Mikel Laboaren abesti bat herri kanta bilakatu da dagoeneko»

‘Aekantuz’
Iraupena: 39 min 10 s
Kantak: 10
Bultzatzailea: AEK-ko Irrintzi euskaltegiko laguntzaileak
Disketxea: Gor
Salneurria: 12 euro (2.000 pezeta)
Disko kopurua: 1.700

- ILT: Ezpatadantza (Herrikoia)
- Koma: Baga biga higa (Herrikoia)
- Zea Mays: Gogo eta gorputzaren zilbor hesteak (Mikel Laboa)
- Ken 7: Izarren hautsa (Xabier Lete + Antton Valverde)
- Betagarri: Agure zaharra (Xabier Lete eta Lluís Llach + Gorka Knörr)
- Zirikatu: Eperrak (Herrikoia)
- Seletah Kolektiboa: Joan dira, joan (Benito Lertxundi)
- Leihotikan: Ikusi mendizaleak (Herrikoia)
- Parasma: Kanpo (Dani Landart + Mixel Ducau eta Anje Duhalde)
- Trikizio: Itsasoan urak haundi (Julen Lekuona)

«Lehendabizi, talde hautaketa egin genuen. Batetik, saiatu ginen taldeak estilo zaharo ezberdinetakoak izan zitezen, ez izatea denak rockeroak, edo denak oso klasikoak. Bestetik, ezagunak ez ziren taldeei ere harre-
ra egin nahi genien. Osotara, hamazazpi talderen zerrenda osatu genuen, hamazazpi bertsolari ginelako; Nafarroako azken bertsolari txapelketan parte hartu zuten bertsolari nafar guziak, hain justu, Xabier Silveira eta Juan Mari Lopez izan ezik (ezin zuten)».

Talde bakoitzari bertsolari bat egokitu zioten, hurbiltasun geografikoari erreparatuta. Adibidez, Manolo Arozena lesakarrarendako errazagoa zen Zioren taldearekin aritzea, Arantzakoak baitira, Nafarroako beste puntako talde batekin aritzea baino. Hurbiltasun «ideologikoa» ere kontuan izan zuten, ez zedin gertatu bertsolari batek drogaren kontra abestea eta gero taldea drogaren legalizazioaren alde egotea.

«Musika estilo ezberdinak biltzeko asmoa genuen, baita doinu ezberdinak ere», segitu du Joxema Leitzak. «Xenpelar dokumentazio zentrora jo genuen, eta han hainbat neurritako doinuak hartu genituen, zortziko tti-

kiak, handiak, zortziko zaharra... Nafarroakoak gehienak».

Bi proiektuen garatzea

Euskaltegiko diskoan, hasierako asmoak apur bat aldatu ziren gero. Hasieran, herri abestiekin bakarrik osatu nahi izan zuten, Biurrunek esan duenez. «Baina, azkenean, talde batzuek egin dutena izan da euskal musikaren altxor horretatik hartutako kanta batzuk musikatu, zaharrak izan edo ez. Guri ondo iruditu zitzaigun; azken batean, Mikel Laboaren abesti zahar bat, duela 30 bat urtekoa, herri kanta bilakatu da dagoeneko. Eta jendeak, jeneralean, Mikel Laboa ezagutzen du, baina ziurrenik, askok ez dute kanta hori entzuna izan».

Bertsolarien diskoan, asmoa zen doinu zaharrak oinarri hartuta, kanta berriak egitea. Kanta egiteko hainbat aukera zituzten taldeek. Behar hainbat bertso kantatzen ahal zituzten ezarritako doinuak, eta bertso batetik besterako tartean doinu aldaketak sartu. Edo bertsoa lelo gisa hartu, eta horren harira kanta berria sortu. Pettik eta Zioren taldeak, adibidez, doinu berriak sortu dituzte.